

# Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés

Szerző dezs

Kötelező olvasmány, rövid összefoglaló elemzése

Fjodor  
Mihajlovics  
Dosztojevszkij  
Bűn  
és bűnhődés  
( @5ABC?;5=85 8 =0:070=85)  
1866

Szereplők:

Rogyion Romanovics Raszkolnyikov,  
egyetemi  
hallgató  
Lizaveta Ivanovna, Aljona  
húga, árusasszony  
Aljona Ivanovna,  
uzsorásasszony, díjnok özvegye  
Szemjon Zaharics Marmeladov,  
címzetes tanácsos  
Andrej Szemjonovics Lebezatnyikov,  
minisztériumi hivatalnok  
Katyerina Ivanovna, Marmeladov  
felesége  
Amália Fjodorovna  
Lippewechsel, Marmeladov  
háziasszonya  
Szofja Szemjonovna Marmeladova,  
Marmeladov  
lánya, kurtizán  
Ivan Ivanovics Klopstock,  
állami tanácsos  
Darja Francovna, kurtizán  
Kapernaumov, szabó  
Ivan Afanaszjevics, főhivatalnok  
Kozel, lakatos  
Nasztaszja Petrovna, Praszkovja  
szakácsnéja  
Praszkovja Pavlovna Zarnyicina,  
Raszkolnyikov  
háziasszonya  
Avdotyia Romanovna Raszkolnyikova,  
Raszkolnyikov húga  
Afanaszij Ivanovics Vahrusin,  
kereskedő  
Arkagyij Ivanovics Szvidrigajlov,  
földbirtokos  
nemes  
Marfa Petrovna Szvidrigajlova,

Szvidrigajlov  
felesége  
Pjotr Petrovics Luzsin, udvari  
tanácsos  
Pulherija Alekszandrovna  
Raszkolnyikova, Raszkolnyikov anyja  
Dmitrij Prokofjics Vrazumihin,  
egyetemi hallgató  
Mikolka, muzsik  
Pokorjev, egyetemi hallgató  
Koch, zálogtulajdonos  
Mityka, festő  
Luiza Ivanovna, vendéglős  
Alekszandr Grigorjevics Zamjotov,  
rendőrségi  
fogalmazó  
Csebarov, udvari tanácsos  
Ilja Petrovics, főhadnagy,  
kerületi felügyelő  
helyettese  
Karl, Luiza házmestere  
Henriette, Luiza cselédje  
Nyikogyim Fomics,  
rendőrfelügyelő  
Pesztrjakov, egyetemi  
hallgató  
Heruvimov,  
könyvtáros  
Szemjon Szemjonovics Selopajev,  
kereskedő  
Zoszimov, orvos  
Alekszej Szemjonovics, Selopajev  
alkalmazottja  
Kobeljev, tábornok  
Tolsztyakov, egyetemi  
hallgató  
Fegyajev, boltos  
Porfirij Petrovics,  
vizsgálóbíró  
Afanaszij Pavlics Duskin,  
kocsmáros  
Mikolaj Gyementyev,  
festősegéd  
Kryukov, udvari tanácsos  
Jusin, kereskedő  
Duklida, kurtizán  
Afroszinya,  
öngyilkosjelölt  
Tyit Vasziljevics, munkás  
Aljosa, munkás  
Polja, Katyerina lánya  
Lida, Katyerina lánya  
Kolja, Katyerina fia  
Vaszja, bolti kifutóinas  
Gertruda Karlovna Rösslich,  
Szvidrigajlov háziasszonya  
Berg,  
léggömbös  
Anyiszka, varrónő  
Tyerebjova, kommunatag  
Varence, kommunatag  
Pán, vendég  
Karl, patikus  
Mangot, franciatanár  
Filipp, pincér

Kátya, utcai  
énekeslány  
Parasa, Szvidrigajlov  
szolgálólánya  
Fedoszja,  
Rösslichné szakácsa  
Nyil Pavlovics, rendőrségi  
írnok

Történet:

Első rész

1  
Egy  
meleg júliusi nap  
délutánján  
Raszkolnyikov kilépett pétervári  
lakásából, ahol albérletben  
élt. Örült, hogy  
elkerülte a Praszkovjával való  
találkozást, mivel már jelentős  
összeggel  
tartozott neki. Útja egy öreg  
uzorásasszonyhoz, Aljonához vezetett.  
Látszólagos  
célja egy ezüstóra  
zálogbaadása, valódi célja  
azonban a lakás  
feltérképezése  
volt nagy terve számára, ami már egy  
hónapja érlelődött  
szívében. Mikor itt  
végzett, idegesnek és gyengének  
érezte magát, ezért betért  
egy közeli, meglehetősen  
kellemetlen levegőjű kocsmába.

2  
Egy  
darabig magányosan üldögélt  
sőre társaságában, de  
nemsokára megszólította Marmeladov,  
aki foglalkozására  
nézve címzetes tanácsos, itt pedig  
törzsvendég volt. A  
gúnyolódó hallgatókkal  
mit sem törődve, a szerencsétlen ember  
elmesélte élete  
történetét. Jelenleg  
második feleségével, Katyerina  
Ivanovnával él, aki  
tüdőbetegségben szenved.  
Korábban volt tisztességes  
állása, de becsületét  
és pénzét mind elvitte az  
ital, úgyhogy míg ő jelenleg

munkanélkülüként tengődik,  
mostohalánya, Szonya  
kénytelen eltartani őket, aki utcalánynak  
állt. Raszkolnyikov hazakísérte a  
megtört embert, s még pénzt is adott  
neki.

3

Másnap  
Nasztaszja, a háziasszony  
szolgálója ébresztette, s  
közölte vele, ha nem fizet sürgősen,  
úrnője  
feljelenti. Ezenkívül levelet hozott a  
diáknak vidéken lakó  
anyjától. A  
levélből kiderült, hogy  
húgát, Dunyát meglehetősen durva  
módon bocsájtották el nevelői  
állásából  
Szvidrigajlovéktól, ugyanis Szvidrigajlov  
felesége azt hitte, a lány  
megkörnyékezte urát - holott a  
valóságban ez pont fordítva  
történt. Végül Dunya  
szerencsésen megúszta a nyilvános  
megszégyenítést.  
Ráadásul anyja és lánya  
megismerkedtek egy fiatal és befolyásos  
hivatalnokkal, Luzsinnal, aki rögtön  
megkérte Dunya kezét. Húga igent  
mondott, mivel ezzel kívánta  
elősegíteni  
bátyja előrelépését a  
társadalmi ranglétrán.

4

Raszkolnyikov  
sétára indult, s  
közben gondolkozott. Meghatódott húga  
önfeláldozásán, de  
elhatározta,  
megpróbálja megakadályozni a  
házasságot, s megmenteni Dunyát. Egy  
parkba érve  
egyszer csak egy fiatal, csinos, ámde  
rosszulöltözött lányra lett  
figyelmes, aki  
ráadásul részeg is volt.  
Bizonyára elcsalták otthonról, most is  
egy középkorú  
férfi settenkedett körülötte.  
Rendőrt hívott, pénzt adott a közegnek,  
s  
megkérte, kísérje haza a  
lányt.

5

Hazafelé  
menet megivott egy pohár  
vodka, s mivel nem szokott az italhoz, az a  
fejébe szállt, s kénytelen volt  
leheveredni a fűbe. Rögtön elaludt, s  
álmában újra  
szülőfalujában járt.

Estefelé apjával sétáltak a  
helyi kocsmá előtt, amikor részeg muzsikok szaladtak  
ki, felszálltak egy  
szénásszekérre, de  
természetesen az eléje fogott kis  
sovány  
parasztlovacska nem bírta elhúzni őket,  
ezért agyonverték. A véres  
cselekményre  
gondolva már-már visszariadt  
gyalázatos tervétől, amikor egy téren  
találkozott  
Lizavetával, az uzsorásasszony  
húgával, akit a vénség  
szinte rabszolgasorban  
tartott. Fél füllel meghallotta, hogy Aljona  
másnap este hétkor egyedül lesz  
otthon.

6  
Raszkolnyikov  
ezt égi jelnek  
tartotta. Azóta volt ennyire babonás, mikor  
először járt Aljonánál, s  
hazafelé  
azon morfondírozott, milyen egyszerű lenne megölni  
és kirabolni a vénasszonyt.  
Ilyen gondolatok közepette ült be egy  
olcsó vendéglőbe, s mit ad Isten, a  
szomszéd asztalnál ülő diák  
és katona is pont erről beszélgetett. A nevezetes  
napon későn ébredt. Már  
elmúlt hét, mikor elindult. Terveivel  
ellentétben  
baltát végül nem a  
konyháról, hanem a házmester  
szobájából szerzett. Szíve  
a  
torkában dobogott, mikor becsöngetett  
Aljonához, aki - bár gyanakodva, de  
végül  
- ajtót nyitott neki.

7  
Miközben  
az asszony a hozott  
zálogtárgy kicsomagolásával  
bajlódott, Raszkolnyikov lesújtott rá  
a gyilkos  
szerszámmal. Még két  
ütés, s Aljona  
vérbe fagyva hevert a padlón. A  
diák előkereste zsebeiből kulcsait, s  
velük kinyitotta az ágya alatt tartott  
ládikát. Az előkerülő arany  
ékszereket a  
zsebébe tömkölte, mikor egyszer csak  
kintről mozgolódást hallott. Lizaveta  
érkezett meg. Nem volt más lehetősége,  
újból használnia kellett a  
már vértől  
ázott baltát. A kettős gyilkosság  
után menekülni akart, de kintről újabb  
emberek zaja hallatszott. Bezárta az ajtót, de  
azok rájöttek, hogy belülről van

becsukva, s a házmesterért indultak.  
Míg távol voltak, Raszkolnyikov  
kilopódzott, s egy közeli üres  
szobában húzta meg magát,  
míg a veszély elmúlt.  
Kerülővel ment haza, visszahelyezte a bűnjelektől  
megtisztított baltát, majd  
belépett lakásába, s  
ruhástól rogyott a díványra.

## Második rész

1

Hajnali  
háromig aludt, de akkor  
az utcai zajok felébresztették. Eszelősen  
felugrott, s igyekezett eltüntetni a  
bűnjeleket, majd a lopott zsákmányt a  
tapéta alá rejtette. Mikor végzett, a  
kábulattól újból elaludt.  
Reggel Nasztaszja ébresztette, aki  
beidézést hozott  
számára a kerületi  
kapitányságról. Raszkolnyikov  
halálra váltan érkezett a  
rendőrségre, de ott kiderült, hogy csak az elmaradt  
laktér miatt jelentette fel  
háziasszonya. A fogalmazó  
írásba diktált neki egy  
fizetési nyilatkozatot, majd  
távozni készült, de közben  
elájult. Úgy kellett a rendőr uraknak  
életre  
lehelniük és kitámogatniuk az  
ajtón.

2

Hazament,  
s kiráncigálta a tapéta  
mögül a zsákmányolt  
értéktárgyakat.  
Elhatározta, megszabadul tőlük. Első terve  
az volt, hogy beledobja a folyóba, de ezt  
feltűnés nélkül nem tudta volna  
végrehajtani. Végül  
bolyongása során talált egy  
építkezés alatt  
álló  
elhagyatott udvart. Itt elásta őket, majd egy  
nehéz terméskövet hengerített  
rájuk. Ezt követően Razumihinhez ment, aki boldogan  
fogadta rég' nem látott  
barátját, de ő egyszerűen  
faképnél hagyta. Már azt sem tudta,  
mit csinál.  
Valahogy hazakeveredett, lefeküdt, de  
állandóan lázálmok  
gyötörték, és  
hallucinált.

3

Betegsége  
több napig tartott.  
Ezalatt Nasztaszja és Razumihin

ápolgatták, pedig utóbbinak nem kis  
fáradtságába került,  
míg sikerült megtudakolnia barátja  
címét. Diáktársa  
még  
orvost is hívott hozzá Zoszimov  
személyében. Azon a napon, mikor először  
magához  
tért, egy kereskedelmi alkalmazott jelentkezett  
náluk. Raszkolnyikov nagy  
nehezen aláírta a nyugtát, aminek  
köszönhetően megkapták az  
édesanyja által  
fiának küldött harmicöt rubel  
készpénzt. Közösen  
megebédeltek, majd Razumihin  
elviharzott, s tíz rubelből új ruhákat  
vásárolt barátjának, aki  
kissé durcásan,  
de azért boldogan fogadta ezt a  
kényeztetést.

4  
Időközben  
megérkezett Zoszimov  
is, aki megállapította, hogy bár  
Raszkolnyikov továbbra is gyenge, de azért  
kezd rohamosan javulni az állapota. Az orvos és  
Razumihin ezután beszélgetni  
kezdtek, s nemsokára a közelmúltban  
történt gyilkosságra terelődött  
a szó.  
Razumihin magyarázatából  
kiderült, hogy a rendőrség először az  
esetet felfedező  
Kochot és Pesztrjakovot gyanúsította,  
de később az egyik helyi  
festőművésznél  
megtaláltak egy a helyszínről ellopott  
fülbetétet (mely Raszkolnyikov zsebéből  
eshetett ki menekülése során), s  
így a bizonyítékok most már  
egyértelműen  
ellene szólnak.

5  
Hirtelen  
új ember lépett be a kis  
szobába. A lehető legnyájasabb módon  
mutatkozott be, Luzsin volt az. Igencsak  
meglepődött, hogy nem várták  
érkezését, de hát  
Raszkolnyikov mostanában nem  
volt olyan állapotban, hogy levelet olvashatott volna. A  
rövid beszélgetés  
alatt Luzsin - ha kissé mesterkélten is, de -  
igyekezett a lehető leginkább  
megkedveltetni magát leendő sógorával,  
de nem sikerült annak szívébe  
férköznie,  
sőt, a végén még  
csúnyán össze is veszték.

6  
Mikor

mindenki távozott,  
Raszolnyikov felkelt, és a szigorú orvosi  
utasítás ellenére  
sétálni indult.  
Keresztülhaladt azon a téren, ahol a  
gyilkosság előtt utoljára látta  
Lizavetát,  
majd a Kristálypalotába ment, ahol  
találkozott Zamjotovval. Elkérte a legfrissebb  
újságokat, s elolvasta, mit ír a  
sajtó a szörnyű bűntettéről. Hirtelen  
megszállta a gondolat, hogy most mindent bevall, de  
aztán meggondolta magát.  
Meglátogatta "azt" a házat is, ahogy ő nevezte.  
Ivanovnáék lakását  
éppen felújították.  
Távozóban aztán újra  
elhatározta, hogy elmegy a  
rendőrségre, s vallomást tesz, de  
útközben...

7

...hirtelen  
arra lett figyelmes,  
hogy emberek csoportja egy hintót áll  
körül. Közelebb ment, s egy  
vérben fekvő,  
súlyosan sebesült férfit  
látott a lovak patái között.  
Rögtön felismerte  
Marmeladovot. Félretuszkolta a helyszínelő  
rendőröket, s kérte, vigyék  
utána a  
sebesültet, ő elvezeti őket annak  
lakásáig. A kis  
szobácskában aztán Katyerina  
ápolgatta férjét. Orvost és  
papot hívtak, sőt, még Szonya is  
hazajött, de már  
nem tudtak segíteni Marmeladovon, s nemsokára  
belehalt sebeibe. Raszolnyikov  
húsz rubelt adott a családnak, s  
megígérte, másnap  
újából felkeresi őket.  
Razumihinhez ment, aki éppen házavató  
bulit tartott költözködése  
örömére.  
Barátja hazakísérte Raszolnyikovot,  
ahol váratlan vendégekbe botlott: anyja  
és  
húga érkeztek meg vidékről.

Harmadik rész

1

A  
szíves üdvözlés helyett  
Raszolnyikov nyíltan kijelentette, nincs olyan  
állapotban, hogy  
hozzátartozóival beszéljen. Azok nem  
értették, mi történt vele.  
Razumihin  
sietett a segítségükre,  
elkísérte őket ideiglenes

szállásukra azzal az  
indokkal, hogy hagyják barátját  
pihenni. Ezt követően visszarohant  
Raszkolnyikovhoz, még Zoszimovot is elhívta  
lakásáról, s  
félóránként vitt  
helyzetjelentést az asszonyoknak a diák  
állapotáról. Magának sem  
merte igazán  
bevallani, de első látásra belehabarodott  
Dunyába. Szégyellte is emiatt akkor  
másnaposságát.

2  
Másnap  
Razumihin már korán reggel  
beállított  
Raszkolnyikováékhoz. Az asszonyok tegnapi  
szolgálatait nem feledve  
hálásan fogadták.  
Raszkolnyikovról érdeklődtek, ő pedig igyekezett  
mindent  
elmesélni barátjáról, amit  
csak rövid ismerettségük alatt megtudott  
róla.  
Annyira a bizalmukba férközött, hogy még  
Luzsin levelét is megmutatták neki,  
melyben a vőlegény igyekezett bemocskolni Raszkolnyikov  
nevét, és nyíltan  
kijelentette, hogy ha eljön az este tartandó  
Dunyával való első  
pétervári  
találkozására, nem viseli el a  
sértést, s távozik.

3  
Ezután  
a három ember Zoszimovval  
kiegészülve újra felkereste  
Raszkolnyikovot, aki a tegnapinál lényegesen  
kedvesebben fogadta őket. Kibékült  
Dunyával, de azt határozottan  
leszögezte,  
hogy ellenzi a házasságot. Mikor  
felvetült a kérdés, eljön-e az  
esti találkozóra,  
húgára bízta a  
döntést, aki arra kérte, hogy  
jöjjön. Pulherija a vidéki  
eseményekről is beszélt,  
például arról, hogy meghalt  
Szvidrigajlov felesége,  
amiben nagyban közrejátszhatott, hogy a  
férfi verte az asszonyt.

4  
Beszélgetésüket  
váratlan vendég  
érkezése szakította félbe.  
Szonya lépett be a szobába. Nem akart  
sokáig időzni,  
csak köszönetet rebegett, s egy  
meghívást tolmácsolt Raszkolnyikov  
felé a  
másnapi temetésre és halotti torra.

Hazafelé menet nem figyelt fel rá, de egy  
idős férfi követte egészen  
lakásáig. Raszkolnyikov időközben  
arról érdeklődött  
Razumihinnél, hogy szerezhetné vissza az  
Aljonának leadott zálogtárgyait, mire  
ő azt tanácsolta, keressék fel Porfirijt, az  
ügyben eljáró  
vizsgálóbíró.

5  
Porfirij  
már várta a diák  
jelentkezését. Szilárd  
meggyőződése volt, hogy a tettes a  
zálogtulajdonosok  
egyike, s ő volt az egyetlen, akivel még nem  
találkozott. Kérését hallva  
Raszkolnyikovnak azt a tanácsot adta, írjon egy  
hivatalos beadványt a  
bíróságnak. Ezután egy  
félhivatalos  
kihallgatásfélére került sor,  
melyen  
Raszkolnyikov - viharos lelkiállapota ellenére -  
meglepően jól tartotta magát.  
Szóba került a diák egy  
korábbi értekezése is, mely  
arról szólt, hogy az  
embereket két csoportra: a  
közönségesekre és a nem  
közönségesekre osztja; a  
közönségeseknek nem, de a nem  
közönségeseknek  
világjobbító reformjaik  
eléréséhez (de csakis ahhoz!) szabad  
bünt, s így akár gyilkosságot is  
elkövetniük. Ezen hallgatósága  
igencsak megütközött.

6  
Távozásuk  
után Raszkolnyikováék  
lakásához mentek, de mikor odaértek,  
Raszkolnyikov szó nélkül hazarohant. A  
házhoz érve egy alacsony, iparosforma emberrel  
találkozott, aki őt kereste, de  
nem szólt hozzá semmit. Egy darabig  
követte, majd csak annyit mondott a  
diáknak: "Gyilkos!". Raszkolnyikov teljesen elvesztette a  
fejét.  
Visszarohant lakására, s lefeküdt.  
Álmában újból "abban" a  
házban  
járt, s újból  
baltájával verte az öregasszony  
fejét. Mikor felriadt, egy idegen  
férfi ült az ágya mellett, aki  
Szvidrigajlovként mutatkozott be.

Negyedik rész

1

A

vendég látszólag  
össze-vissza,  
mégis céltudatosan beszélt.  
Arról érdeklődött, hisz-e Raszkolnyikov  
a  
kísértetekben, mert ő már  
többet is látott. Biztosította, hogy  
Marfa Petrovna  
halálát nem ő okozta, az véletlen  
baleset volt. Az asszony végrendeletében  
háromezer rubelt hagyott Dunyára. Ő maga azt  
kívánta, hadd láthassa még  
egyszer  
a lányt. Állítása szerint  
ugyan már nem szerelmes belé, de  
hajlandó tízezer  
rubelt adni neki, csak ne menjen hozzá Luzsinhoz, mert a  
férfi nem érdemli meg.

2

Este

Raszkolnyikov és Razumihin  
együtt keresték fel Dunyáék  
szállását, ahol az  
előszobában futottak össze  
Luzsinnal. A férfi, bár  
rendkívül kellemetlenül  
érintette a báty megjelenése,  
mégis maradt. Gyűlöletét azonban nem  
igazán tudta leplezni, így  
végül sikerült  
csúnyán összevesznie a  
jelenlévőkkel. Dunya ki akarta  
békíteni Luzsint és  
Raszkolnyikovot, de a vendég ezt nyíltan  
megtagadta, és dühösen  
távozott. Mikor  
elváltak, Dunya kijelentette, látni sem akarja  
többé.

3

Mindenki

megkönnyebbült, húga  
sírva kért bocsánatot  
Raszkolnyikovtól, amiért ehhez az emberhez akart  
feleségül menni. Újból  
visszaállt a családi idill. Razumihin boldogan  
vázolta  
egy közösen alapítandó  
könyvkereskedés terveit, mely szép  
haszonnal kecsegtetett.  
Mindenki boldog volt, mikor Raszkolnyikov hirtelen kijelentette, hogy  
elmegy,  
még hozzá örökre.  
Családtagjai megijedtek, de Razumihin azzal nyugtatta meg  
őket, hogy ez még biztos a betegsége  
folyománya, s nemsokára elmúlik.

4

Raszkolnyikov  
útja Szonyához  
vezetett. A lány nagyon szegényes  
körülmények között

élt. A diák szívből  
sajnálta, mégis felhánytorgatta előtte  
azt az esetet, mi lenne testvéreivel, ha  
Katyerina meghalna, s ő is megbetegedne. Aztán megpillantott  
egy Bibliát, s  
megkérte Szonyát, olvassa fel neki  
Lázár  
feltámasztásának  
történetét. Bevallotta,  
hogy szakított családjával, s azzal  
váltak el, hogy ha holnap eljön, megmondja,  
ki ölte meg Lizavetát, aki  
életében a lány barátnője  
volt. Egyikük sem tudta,  
de Szvidrigajlov a szomszéd szobában  
egész beszélgetésüket  
kihallgatta.

5  
Másnap  
Raszkolnyikov felkereste  
Porfirij vizsgálóbíró.  
Felemlegette, hogy a bíró korábban  
említette, ki akarja  
hallgatni. Porfirijnek azonban nem ez volt a terve. Üres  
fecsegésbe kezdett  
pszichopatológiáról, régi  
bűnügyekről, de közbe oda-odaszúrt egy-egy  
megjegyzéssel a diák felé.  
Már majdnem célt ért, Raszkolnyikov  
kezdte  
elveszteni önuralmát, s nyíltan  
kijelentette, tartóztassák le, ha valamivel  
vádolják, de ne játsszadozzanak vele.  
A vizsgálóbíró viszont nem  
ezt akarta.  
Felemlegette, hogy tud Raszkolnyikov előző napi  
látogatásáról  
Ivanovnáék  
lakásán, s ezzel kapcsolatban van egy  
"meglepetése" is a szomszéd  
szobában...

6  
...amikor  
hirtelen kicsapódott az  
ajtó, s berohant Mikolaj, a festőinas.  
Valószínűleg sokat  
gyötörhették már  
vallatással, mert a földre borult, s  
magára vállalta a gyilkosságot.  
Porfirij  
látta, hogy tervét  
meghiúsították, s gyorsan  
elbocsájtotta Raszkolnyikovot  
azzal, hogy még visszavárja. Nem sokkal  
miután hazaért, egy ember  
állított be a  
diákhöz, akiben az az előző napi  
rágalmazót ismerte fel. A vendég  
elmondta,  
hogy ott volt Raszkolnyikov tegnapi  
látogatásánál az  
Ivanovna-házban, s ő  
jelentette fel Porfirijnél, ő volt a

"meglepetés". Mikor azonban hallotta, miket vágott a vizsgálóbíró Raszkolnyikov fejéhez teljesen alaptalanul, megbánta korábbi cselekedetét, s most azért jött, hogy bocsánatot kérjen tőle.

## Ötödik rész

1

Másnap Luzsin még mindig nem tudott beletörődni a vereségbe, s elhatározta, visszaszerzi Dunyát. Lebezzatnyikovval lakott egy szobában, a néhai Marmeladov és családja szomszédságában. A tor napján magához hívatta Szonyát. Egy tízrubelest nyújtott át neki, s megkérte, mentse ki édesanyjánál a megjelenés kötelessége alól. Lebezzatnyikov, aki erősen progresszista nézeteket vallott (s korábban már többször kérte Luzsint, hogy csatlakozzon a kommunához), nem igazán helyeselte a túlzott adakozást, de most meghatotta ez a jócselekedet.

2

Katyerina szívét-lelkét kitette, hogy halott férjének megadja a végtisztességet, de a torra csak a társadalom söpredéke: részegek, szegények jöttek el, az előkelő meghívottak mind mehtagadták a részvételt. A háziakon kívül mindössze két értelmes ember volt az egész társaságban: Raszkolnyikov és Lippewechsel, a német származású háziasszony. Katyerina utóbbival soha nem volt túl jó viszonyban, így nem kellett sok időnek eltelnie, s csúnyán összevesztek.

3

Már félő volt, hogy tettlegességre kerül sor, ekkor azonban belépett Luzsin, s rögtön előadta jövedele okát. Nyilvánosan meggyanúsította Szonyát, hogy az adományon felül még egy százrubelest is eltulajdonított tőle. Katyerina nem hitt neki, kifordította lánya zsebeit, amelyekből azonban mégis előkerült az ominózus bankó. Ekkor lépett a szobába Lebezzatnyikov, aki egy ideje az

ajtóból figyelte az  
 eseményeket, s tisztázta Szonyát,  
 elmondása szerint szobatársa a lány  
 tudta  
 nélkül csúsztotta zsebébe a  
 pénzt. Raszkolnyikov rögtön meg is  
 indokolta Luzsin  
 tettének okát: így akarta ő  
 és Szonya kapcsolatát befeketíteni, s  
 ezzel saját  
 igazát bizonyítani Dunya előtt.

4

A  
 történetek után Szonya  
 hazarohant, Raszkolnyikov követte. Emlékeztette,  
 mit ígért neki tegnap, s  
 felfedte előtte titkát. Többször is  
 próbált magyarázattal  
 szolgálni, de mindig  
 arra döbbsent, hogy szavai nem fedik az igazságot. A  
 lány azt tanácsolta neki,  
 ahhoz, hogy könnyítsen a lelkén, tartson  
 bűnbánatot, s jelentse fel magát a  
 rendőrségen. Ha így tesz, ő  
 megígéri, rendszeresen látogatni fogja  
 a börtönben,  
 s akár még Szibériába is  
 követi.

5

Hirtelen  
 Lebezjatnyikov tört be a  
 szobába. Elfúlva rebegte, hogy Katyerina  
 megtébolyodott. A gyerekekkel járja az  
 utcákat, koldul, arra kényszeríti  
 őket, hogy énekeljenek és táncoljanak.  
 Rögtön  
 felkerekedtek, követték, s meggyőződhetnek a  
 hír sajnálatos igaz  
 voltáról.  
 Végül egy rendőr vetett véget Katyerina  
 őrijongésének. Ekkor az asszony  
 már  
 halálán volt,  
 szájából ömlött a  
 vér. A járókelők  
 segítségével Katyerinát  
 Szonya  
 lakására vitték, ahol  
 nemsokára követte férjét a  
 túlvilágra. A gyászt  
 Szvidrigajlov törte meg. Félrevonta  
 Raszkolnyikovot, s biztosította, hogy a  
 felajánlott tízezer rubellel hajlandó  
 felkarolni az elhunyt családját. Mikor a  
 diák megkérdezte, miért teszi, ő  
 Raszkolnyikov délutáni szavaival  
 válaszolt, s  
 hozzátette, tisztán hallotta Szonyával  
 való beszélgetését.

Hatodik rész

1  
Az  
elkövetkezendő napokban mintha  
sűrű köd ereszkedett volna Raszkolnyikovra, sokszor  
már maga sem tudta, mit  
csinál. Egy délután Razumihin kereste  
fel. Elmondta, ő és az asszonyok már  
többször jártak itt, de eddig nem  
találták otthon a diákokat, s  
már aggódtak  
felőle. Közben, mintegy mellékesen megjegyezte,  
hogym Dunya reggel levelet kapott  
valakitől, ami nagyon felizgatta. Raszkolnyikov megnyugtatta,  
rábízta anyját és  
Dunyát, s megígértette vele, hogy  
gondjaikat viseli. Biztosította, hogy  
jóképű,  
szimpatikus ember, pont olyan, amilyenre Dunyának  
szüksége van.

2  
Már  
éppen távozni készült, amikor  
hirtelen beállított Porfirij. Azt mondta,  
bocsánatot kérni jött, s hogy pontot  
tegyen erre a - számára is - roppantul  
kínos nyomozás végére.  
Hosszas  
okfejtésbe kezdett, mely során  
elárulta, hogy Mikolaj mindent bevallott, ám  
hirtelen fordulattal megint oda lyukadt ki, hogy Raszkolnyikov a  
bűnös. Most  
már annyira magabiztos volt ebbéli  
meggyőződésében, hogy kijelentette,  
két  
napon belül letartóztatja, hacsak addig nem tesz a  
rendőrségen beismerő  
vallomást.

3  
A  
vizsgálóbíró  
távoztása után nem  
sokkal ő is útnak indult. Szvidrigajlovhoz  
készült, meg kellett róla győződnie,  
hogym ez az általa nem túlzottan kedvelt ember  
mennyit tud róla, s abból mennyit  
árult eddig el. A férfit  
végül egy olcsó, lerobbant  
vendéglőben találta.  
Látszólag teljesen  
értelmetlenül beszélt,  
valójában azonban csak ő maga tudta,  
mire készül. Raszkolnyikov látta, hogy  
nem tud szót érteni vele, s már menni  
készült, de ő felajánlotta, hogy  
elmeséli élete  
történetét.

4  
Vidéki  
nemesnek született, majd  
Pétervárra került.  
Hamiskártyás volt, de súlyos  
adósságokat halmozott fel,

melyből Marfa mentette ki, s ő ezért feleségül vette az asszonyt. Amikor Dunya hozzájuk került, nagyon megtetszett neki a lány, s felajánlotta neki, hogy pénzből utazzanak Amerikába, s kezdjenek új életet. Marfa viszont leleplezte őt, s elkergette Donyát. Felesége halála után újra a városba jött, s az eltelt néhány hét alatt már menyasszonyt is kerített magának egy tizenhat éves kislány személyében. Mindez azonban nem nyugtatta meg Raszkolnyikovot, érezte, hogy a férfi akar még valamit hűgától.

5  
És

valóban. Szvidrigajlov találkát beszélt meg Dunyával saját lakásán (erről szólt az a bizonyos levél). Mindent elintézett, Szonya és háziasszonya nem tartózkodott otthon, a szobát pedig kulcsra zárta. Mikor kettesben maradtak, mindent elárult a lánynak. Felfedte Raszkolnyikov bűnét, de rögtön felajánlotta, hogy pénzének és befolyásos barátainak köszönhetően mindannyiuknak szerez útlevelet, s Amerikába szökhetnek, csak Dunya legyen az övé. A lány nemet mondott, s az erőszakot megakadályozandó pisztolyt fogott vendéglátójára. Lőtt, hibázott, majd eldobta a fegyvert. A férfi csalódottan adta neki a kulcsot, s hagyta, hogy távozzon.

6

Szvidrigajlov felvette a pisztolyt, majd átment Szonyához, s egy jelentős adományt nyújtott át neki. Még aznap este meglátogatta menyasszonyát, s minden maradék pénzét a lány családjának adta. Ezt követően a dühöngő viharral mit sem törődve, útnak indult. Megszállt egy útmenti fogadóban, aludt egy keveset, majd hajnalban folytatta útját. Egy parkba sietett, de útközben egy őrtoronyba botlott. Megállt, s az elképedt őr szeme láttára föbe lőtte magát.

7

Raszkolnyikov aznap felkereste édesanyját. Bár a

gyilkosságot nem árulta el neki, de tájékoztatta, hogy előreláthatólag az elkövetkezendő napokban nem találkozhatnak. Anyja szó nélkül megértette ezt. Hazament, ahol Dunya várt rá, aki mindenről tudott, s már attól félt, hogy bátyja öngyilkos lett. Ő is arra biztatta, hogy adja fel magát a rendőrségen. Raszkolnyikov nem is igazán ellenkezett már. Megígérte, még ma megteszi, s megölelte hűgát.

8  
Utolsó útja során még Szonyához is ellátogatott, aki egy ciprusfa keresztet nyújtott át neki, mely örökre rá és a vállalt szenvedésre emlékezteti majd a fogságban. Ezután lassan elindult a kapitányságra, a lány a távolból követte. Az épületben a főhadnagyba botlott, aki elnézést kért tőle múltkori udvariatlansága miatt. Hosszas monológjából Raszkolnyikov megtudta, hogy Szvidrigajlov meghalt. Ezután lement, de a kapuban Szonya számonkérő tekintetével találkozott. Ezzel végleg megtört, visszament a szobába, leült, s mindent bevallott a felügyelőhelyettesnek.

## Epilógus

1  
A tárgyalás gyorsan lefolyt. Raszkolnyikov semmit sem tagadott, mindent részletesen elmagyarázott. Zsákmányát is megtalálták, pontosan ott, ahova a tett másnapján rejtette. A bíróság mindezt enyhítő körülménynek vette, s végül csak nyolc év kényszermunkára ítélte. Szibériába, az omszki büntetőtáborba került. Szonya ígéretéhez hűen követte, s leveleiben rendszeresen beszámolt az ott történekről a diák rokonainak. Dunya és Razumihin összeházasodtak, és azt tervezgették, hogy idővel követik Raszkolnyikovot Szibériába, s ott telepednek le. Pulherijának soha nem árulták el, mi történt a fiával. Az asszony nemsokára megbetegedett, s

meghalt.

2

Raszkolnyikov

közben szenvedett.

Nem a mostoha bánásmód zavarta, hanem

az a tudat, hogy lelkében még mindig nem

volt képes megérteni, miért bűn az,

amit tett. Rabtársai elhidegültek tőle.

Beteg is volt, egy ideig kórházi

ápolásra szorult, de Szonya végig

mellette

volt a kritikus időszakban. A lányt mindenki szerette.

Varrónőként dolgozott,

és ő intézte a rabok

postáját. Miután

felgyógyult, Raszkolnyikov egy nap az

Irtis partján üldögélt. Szonya

lépett oda hozzá, s ekkor

szívükben fellángolt a

kölcsönös szerelem. A szerelem, mely erőt

és reményt adott nekik a

hátralévő

hét évben, hogy

újrakezdhesék életüket.